

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تشکیل وزارت بازرگانی» (اعاده از شورای نگهبان (۱))

مقدمه

طرح تشکیل وزارت بازرگانی که در تاریخ ۱۳۹۸/۷/۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود، توسط شورای نگهبان مغایر با اصول هشتادوپنجم و یکصدوسیوسوم قانون اساسی شناخته شد و جهت رفع ایرادات به مجلس شورای اسلامی اعاده شد. کمیسیون اجتماعی جهت رفع این ایرادات، مصوبه خود را در تاریخ ۱۳۹۹/۲/۲ به تصویب رسانده است که در ادامه به بررسی آن می‌پردازیم.

بررسی مصوبه کمیسیون

شورای نگهبان در نظر مورخ ۱۳۹۸/۷/۲۱ یک ایراد و دو تذکر را به شرح زیر به مصوبه مجلس وارد نمود:

اول: ایراد مغایرت تبصره «۱» با اصول هشتادوپنجم و یکصدوسیوسوم قانون اساسی

شورای نگهبان در نظر مورخ ۱۳۹۸/۷/۲۱ خود، تبصره «۱» مصوبه مجلس را به این دلیل که انتقال وظایف مذکور در ماده (۱) قانون «تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی» به وزارتخانه‌های ذی‌ربط، بدون تعیین دقیق وظایف هرکدام از وزارتخانه‌ها می‌باشد، با اصول هشتادوپنجم و یکصدوسیوسوم مغایر دانست. کمیسیون اجتماعی در مصوبه خود جهت رفع این ایراد اقدام به اصلاح تبصره «۱» به شرح زیر کرده است: «از تاریخ تصویب این قانون کلیه وظایف و اختیارات هر یک از وزارتخانه‌های بازرگانی و صنایع و معادن مطابق وظایف، اختیارات و دستگاه‌های تابعه آنها در قبل از قانون تشکیل دو وزارتخانه (تعاون، کار و رفاه اجتماعی) و (صنعت، معدن و تجارت) مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ مجلس شورای اسلامی می‌باشد».

اگرچه پیشنهاد اصلاحی کمیسیون بازگشت وظایف هرکدام از وزارتخانه‌ها وفق قانون مصوب قبلی است، اما از آنجا که ممکن است در این مدت و پس از تشکیل وزارتخانه جدید، به جهت ساختاری و نهادی اصلاحات و تغییراتی صورت گرفته باشد که لزوماً در قوانین مصوب قبلی سابقه‌ای ندارند، به نظر می‌رسد ایراد شورا در خصوص عدم تعیین تکلیف جایگاه، شرح وظایف و اختیارات مؤسسات و بخش‌هایی که به موجب ساختار جدید ایجاد شده یا تغییر کرده‌اند به قوت خود باقی خواهد بود.

دوم: تذکر نسبت به تبصره «۳» از حیث مغایرت با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی و نسبت به

تبصره «۴» از حیث عدم تعیین قوانین مغایر

مخصوص صحن علنی

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۵۴۹

شماره چاپ:

۱۶۵۲

تاریخ چاپ:

۱۳۹۹/۲/۱۶

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر مطالعات

حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۳-۲۴۰۱۶۶۲۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۹/۲/۲۰

شورای نگهبان در نظر مورخ ۱۳۹۸/۷/۲۱ خود با توجه به پذیرش بار مالی مصوبه توسط دولت، مفاد تبصره «۳» را که به منظور تعیین محل تأمین اعتبار و رفع ایراد مغایرت مصوبه با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی ارائه شده بود، بلاوجه تلقی نموده و لازم دانسته بود که مفاد تبصره مزبور حذف شود. کمیسیون نیز در این راستا مفاد تبصره «۳» را حذف نمود. همچنین شورای نگهبان در نظر مورخ ۱۳۹۸/۷/۲۱ خود از مجلس خواسته بود تا «قوانین عام و خاص مغایر» را در تبصره «۴» مشخص کرده و به جای عبارت ملغی‌الآثر از عبارت منسوخ استفاده کند.

کمیسیون در این جهت تبصره «۴» ماده واحده را حذف نمود. بنابراین به نظر می‌رسد هر دو تذکر شورای نگهبان به تبصره‌های «۳» و «۴» رفع شده است، با این وجود در صورتی که قانون «تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی» مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۲۴ آن چنان که در متن اصلاحیه اول کمیسیون پیشنهاد شده است، با تصویب این مصوبه منسوخ می‌گردد، لازم است در راستای رعایت سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و اجرای قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور به نسخ آن تصریح شود.

نتیجه‌گیری

در خصوص تذکرات شورا: حذف تبصره «۳» رافع تذکر شورا خواهد بود لکن در خصوص تبصره «۴»، اگرچه حذف این تبصره ظاهراً رافع تذکر است، اما در صورت وجود قوانینی که در پی تصویب این مصوبه نسخ خواهند شد، باید مورد تصریح قرار گیرند.

در خصوص ایرادات شورا: با عنایت به اصلاحات صورت گرفته در مصوبه کمیسیون اجتماعی، به نظر می‌رسد که ایراد شورای نگهبان به قوت خود باقی است و کماکان ممکن است مواردی وجود داشته باشد که لازم است مجلس در خصوص آن تعیین تکلیف نماید؛ در غیر این صورت مغایرت مصوبه با اصول هشتادوپنجم و یکصدوسی‌وسوم قانون اساسی باقی خواهد بود. بنابر این تصویب این طرح به شکل موجود توصیه نمی‌شود.

